

Aina käytettävissä,

Vanhemmuuden tunteet ja roolit päihteitä käyttävän nuoren rinnalla

Kirkkopalvelutry.

PÄHKÄhanke

Antti Savolainen & Hanna Skyttä

11/2025

Perheitä 29kpl

- Äitejä 28kpl, isiä/isäpuolia 4kpl
 - Isovanhempia 2kpl
 - Tapaamiskertoja n.180 kpl
 - Lähitapaamisia 53%
 - Puhelut 30%
 - Viestit 12%
-
-

- Perheenjäseniä yhteensä työskentelyssä 52kpl
- 13 perheessä työskennelty pelkästään yhden vanhemman kanssa
- Asiakasperheissä keskimäärin 1,3 päihteillä oireilevaa nuorta
- Alaikäisten nuorten perheitä 8kpl

Havaintoja

Lastensuojeluasiakkuudessa olevat alaikäisten nuorten perheet ovat olleet keskimääräistä vähemmän aktiivisia asiakkaita ja lyhyemmän ajan. Nuorten pääasiallinen päihde on kannabis, jonka käytöstä ja vaikutuksista vanhemmat tietävät melko hyvin. Vanhempien tarve psykologisessa tuessa. Keskustelua nuorten päihteiden käytöstä ja lastensuojelun käytännöistä sekä viranomaisasiakkuuden läpikäymistä.

Havaintoja

Täysiikäisten nuorten vanhemmat/perheet ovat asiakkuudessa huomattavasti aktiivisempia ja pidempiaikaisia. Näissä asiakkuuksissa voidaan puhua koko perheen kattavasta “palvelusyrjäytymisestä”, jatkuvista akuuteista kriiseistä ja haastavasta perhedynamiikasta, jossa (lähes aina) äidin vastuulla on lapseensa kohdistuvakriisityö.

*Palveluista ja
tuesta syrjäytynyt
perhe
(ja “ylisuurorittava”
äiti)*

Mitä taustalla?

18-29 -vuotiaiden nuorten perheet
Perheen sisäiset tekijät

Lääkitsemätöntä
neurokirjoa
nuorella

Perheen
traumat ja kriisit

Malliopittu
vanhemmuus

Mitä taustalla?

18-29 -vuotiaiden nuorten perheet
Perheeseen vaikuttavat ulkoiset tekijät

Stigma

Negatiiviset kokemukset
palveluista

Ulkoiset
odotukset
vanhemmuutta
kohtaan

Moniroolinen vanhemmuus

Seurausta edellisistä tekijöistä.
Vanhemmuutta jossa otetaan sekä
kannetaan vastuuta täysiikäisestä
nuoresta samalla tavalla kuin tämä olisi
pieni lapsi. Tilanteessa jossa nuori ei itse
pysty kantamaan vastuuta terveydellisistä,
sosiaalisista, taloudellisista tai
turvallisuuteen vaikuttavista tekijöistä.
Merkittäviä kehitysvaiheita elämässä
jäänyt tapahtumatta molemmilla,
vanhemmalla sekä nuorella

Miksi kyseisiin perhetilanteisiin ajaututaan?

- Tunteet motivaation lähteenä
moniroolisessa vanhemmuudessa
 - Pelko, häpeä, syyllisyys (nuoren terveys ja vanhemmuuden kokemus)
 - Pettymys katkeruus viha (Miksinuorta ei ole osattu hoitaa kuntoon aiemmin?)
 - Toivo vai epätoivo? (Kumpi lopulta motivoi jos nuori elää palveluiden ja tuen ulkopuolella?)

Odotusarvot vanhemman motiivina

- Oman lapsen toipuminen
- Akuuttien sosiaalisten, terveydellisten, tai taloudellisten kriisien ratkaiseminen
- Jos en minä, niin kuka muu sitten?

Nuoren näkökulmasta...

- Palvelutraumat ja stigma ohjaavat hakemaan avun huolehtivalta ja tuomitsemattomalta taholta
- Apu ja tuki on tarjolla melkeinpä 24/7
- On melko turvallista olla riippuvainen päihteistä kun tukiverkko estää putoamasta tarpeeksi alas. Perhettä voi myös käyttää hyväksi mm lisäämällä vanhempien syyllisyyden tunnetta

Rooleja

Terveystenhoitaja
Sairaanhoidaja
Psykiatrinen hoitaja
Sosiaalityöntekijä
Edunvalvoja
Psykologi
Taksikuski
Ruokalahetti

Siivooja
Lainanantaja
Lääkäri
Velkaneuvoja
Muuttoavustaja
Kadonneen etsijä
Järjestyksenvalvoja
Sihteeri/Kalenterin hoitaja
Yöpäivystäjä

Kriisin vaiheet ja niistä kumpua tunteet moniroolisen vanhemmuuden taustalla

- **Shokkivaihe** synnyttää tunteita
- **Reaktiovaihe** - Mitä perheessä tapahtuu jos se jää tuen/palveluiden ulkopuolelle? Mistä tunteesta käsin reaktiovaiheessa vanhemmuutta eletään ja aletaan toimimaan?
- Moni vanhempiei pääse **käsittelyvaiheeseen** , koska jatkuva reagointi kriiseihin on perheen arkipäivää tai katkeruus vaikeuttaa tilanteen hyväksymistä
- **Uudelleensuuntausvaihe** - uudet odotusarvot, tunteet ja tavat vanhemmuudessa vaikuttavat vuorovaikutukseen ja tapaan toimia

Työskentelyssä etsitään ymmärrystä tunteesta käsin vanhempi on vanhemmuuttaan elänyt missäkin kriisin vaiheessa, ja millaiseksi perheen dynamiikka on sitä kautta muotoutunut.

Tavoitteena odotusarvojen ja vanhemman toimien realistinen suhde vallitsevassa tilanteessa johon päihdesairaus asettaa yksilölliset raamit

Työskentelytavoitteena tehdä näkyväksi negatiivisten tunteiden vaikutusta vanhemmuuteen sekä perhedynamiikkaan/ roolien ottamiseen

- Jos perhe ei saa tukea shokkivaiheessa, reaktiovaiheessa vanhemmasta tulee entistä aktiivisempi toimija
- Ilman ulkopuolista tukea, päihdesairaus ylläpitää reaktiovaihetta vanhemmalla (jatkuvat uudet kriisit)
- Tavoitteena päästä käsittelyvaiheeseen ja synnyttää toivoa, ymmärrystä, itsemyyötätuntoa ja muita positiivisia tunteita
- Uusien tunteiden kautta uudelleensuuntausvaiheeseen, ja kohti riittävää vanhemmuutta joka ymmärtää rajat ja kykenee toimimaan päihdesairauden ehdoilla siten, että toipumisennuste tulisi lähemmäs tätä päivää

Odotusarvoteorian mukaan motivaat
kun ihminen uskoo ponnistelujen johtavan
suoritukseen jonka lopputulemana on tarpeeksi
arvokas palkkio.

Mistä tunteista käsin ponnistellaan?
Aina käytettävissä - suoritukset > jos en minä,
niin kuka?
Mitä tavoitellaan?

Onko odotukset realistisia suhteessa toimiin ja
tilanteen realiteetteihin?

Miten voisimme tavoittaa perh
päihdehaasteiden alkuvaiheessa ja saada heidät
kiinnittymään tukeen?

Keventämällä vanhempien rooleja nuorten
arjessa, on mahdollisuus saada nuoria
palveluihin ja tarjota vanhemmalle
mahdollisuuksia kasvaa kriisissä vähemmällä
pelolla uupumisesta

Vanhemman voimavarat kasvaa kriisissä eivät
kehity jos hänen taakkansa ei kevene perheen
arjessa

Kiitos

